

Генеральному пракурору Рэспублікі Беларусь
Следчаму камітэту Рэспублікі Беларусь
Міністэрству ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь
Міністэрству аховы здароўя Рэспублікі Беларусь
Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь
Арганізацыі аб'яднаных нацый у Рэспубліцы Беларусь
Прадстаўніцтву Еўрапейскага Саюза ў Рэспубліцы Беларусь
Еўрапейскаму моладзевому Форуму

Зварот

Беларускага нацыянальнага моладзевага савета "РАДА" у сувязі з катаваннямі і бесчалавечным стаўленнем у адносінах да затрыманых удзельнікаў і ўдзельніц мірных акцый, звязаных з прэзідэнцкімі выбарамі ў Беларусі ў 2020 годзе

19.08.2020

Мінск

Мы, саюз дваццаці сямі дэмакратычных моладзевых арганізацый Беларусі, створаны з мэтай кансалідацыі беларускіх моладзевых арганізацый грамадзянскай супольнасці дзеля прадстаўлення, прасоўвання і абароны агульных інтарэсаў, рэалізацыі права на свабоду мірных сходаў і іншых канстытуцыйных правоў, прадстаўлення кіруючым органам — Саветам "РАДА", выступаем з наступным зваротам:

Пачынаючы з 9 і па 17 жніўня толькі па афіцыйных дадзеных у Беларусі было затрымана больш за 7000 чалавек па ўсёй краіне, большая частка з якіх моладзь, у тым ліку непаўналетнія. Увесь гэты час да нас [паступаюць сведчанні](#) бесчалавечнага стаўлення і катаванняў з боку супрацоўнікаў і супрацоўніц органаў унутраных спраў і ўнутраных войскаў у адносінах да ўдзельнікаў і ўдзельніц мірных акцый, якія апынуліся ў закрытых установах Міністэрства ўнутраных спраў. Таксама нам паступаюць сведчання аб адмове ў аказанні медыцынскай дапамогі пацярпелым, у момант ізаляцыі ў закрытых установах.

Беларускія і міжнародныя праваабарончыя арганізацыі, валанцёры і валанцёркі зараз працуюць над дакументацыяй і фіксацыяй фактаў катаванняў і жорсткага абыходжання з грамадзянамі і грамадзянкамі прадстаўнікамі і прадстаўніцамі органаў унутраных спраў, якія ўжываліся як у працэсе затрымання людзей на вуліцах і ў дамах, так і ў момант іх знаходжання ў закрытых установах. Нягледзячы на тое, што многія баяцца казаць, што здарылася, і самыя страшныя факты катаванняў могуць быць зафіксаваныя пазней, неабходна сказаць, што бесчалавечнае стаўленне і гвалт [выпрабавалі непаўналетнія, жанчыны, спартсмены, замежныя грамадзяне](#). Ёсць і [відэасведчання](#) фізічнага гвалту над арыштаванымі, а людзі распавядаюць пра факты [адвольнага](#) затрымання з боку міліцыі.

Пра сур'ёзнасць катаванняў і здзекаў кажуць факты таго, што толькі ў Ваенны шпіталь Мінска, у цэнтр агнястрэльнай траўмы [даставілі амаль 60 чалавек](#). Гэтыя факты таксама дакументуюць валанцёры і валанцёркі, праваабаронцы, і мы спадзяемся, што вельмі хутка іх праца стане падставай для правядзення адкрытага і справядлівага расследавання, а вінаватыя будуць пакараныя.

Таксама нам вядома аб тым, што пад ужываннем сілы і катаванняў, зневажаючы чалавечую годнасць, затрыманых вінавацілі ў атрыманні замежнага фінансавання для ўдзелу ў мірных пратэстах, пагражалі ўзбуджэннем крымінальных спраў па арганізацыі масавых беспарадкаў. Некаторых з затрыманых прымушалі даць ілжывыя паказанні на камеру, што ў далейшым выкарыстоўвалася ў эфіры афіцыйнага тэлеканала "Беларусь-1" з мэтай дыскрэдытацыі дэманстрантаў і дэманстрантак і наўмыснага ўвядзення ў зман тэлегледачоў.

Мы асуджаем і не можам знайсці ніякіх апраўданняў прымяненню афіцыйнымі асобамі фізічнага гвалту ў адносінах да затрыманых і бяззбройных людзей у мірны час.

Ва ўсёй гэтай сітуацыі [Міністр унутраных спраў](#) і [Міністр аховы здароўя](#) Рэспублікі Беларусь, у тым ліку пад ціскам мноства фактаў і сведчанняў, рабілі заявы, у якіх расцэньвалі тое, што адбываецца як звычайную сітуацыю.

Каб лепш зразумець сапраўднае стаўленне афіцыйных асоб да людзей, дастаткова ведаць, што адначасова са стогнамі, якія яшчэ даносіліся з-за сцен ізалятараў, дзе знаходзіліся затрыманых, 13 жніўня былі [ўзнагароджаны](#) больш за 300 супрацоўнікаў і супрацоўніц органаў унутраных спраў розных узроўняў "за бездакорную службу".

Пад ціскам мірных дэманстрантаў і дэманстрантак, якія выйшлі на вуліцы, міжнароднай супольнасці і арганізацый грамадзянскай супольнасці, большая частка затрыманых усё ж была выпушчаная з месцаў незаконнага ўтрымання.

У той жа час, акрамя затрыманых па адміністрацыйных справах, на дадзены момант нам вядома аб як мінімум 13 затрыманых па крымінальных справах, якія абвінавачваюцца па артыкулах 293 (Масавыя беспарадкі) і 342 (Арганізацыя і падрыхтоўка дзеянняў, што груба парушаюць грамадскі парадак, альбо актыўны ўдзел у іх) Крымінальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь. Мы хвалюемся, што ў бягучых умовах да гэтых затрыманых таксама могуць прымяняцца катаванні, з мэтай схілення да дачы непраўдзівых паказанняў.

Мы рады адзначыць, што сярод супрацоўнікаў і супрацоўніц міністэрства ўнутраных спраў ёсць людзі, для якіх гонар і абарона роднага народа не пусты гук. Частка з іх склалі свае паўнамоцтвы або звольніліся, а некаторыя [адкрыта кажуць](#), што ідэалагічная праца перад выбарамі была першапачаткова праведзена з разлікам на запалохванне супрацоўнікаў і супрацоўніц органаў унутраных спраў і ўнутраных

войскаў, каб справакаваць іх на брутальныя паводзіны ў адносінах да мірных пратэстаў і пратэстантак.

Мы з вялікім натхненнем адзначаем вялікую хвалю салідарнасці і ўзаемадапамогі ў беларускім грамадстве, не застаюцца ў баку моладзь і дэмакратычныя моладзевыя арганізацыі, якія актыўна ўдзельнічаюць у любых працэсах, звязаных з апісанымі падзеямі. Мы вельмі ўдзячныя людзям, якія аказваюць падтрымку пацярпелым любымі даступнымі спосабамі, а таксама міжнароднай супольнасці, якая выступае ў падтрымку волевыяўлення беларускага народа, а не прыхільнікаў і прыхільніц жорсткіх і бесчалавечных рэпрэсій.

У сувязі з усім вышэйпададзеным,

- кіруючыся нормамі [Канвенцыі ААН супраць катаванняў](#);
- улічваючы артыкул 128 КК РБ "[Злачынствы супраць бяспекі чалавецтва](#)";
- усведамляючы вобраз органаў унутраных спраў, які ўпаў у вачах грамадскасці і поўную страту даверу да кіраўніцтва МУС;
- улічваючы [Заяву РАДА ад 14 жніўня](#);
- прызнаючы, што толькі адкрыты і ўсеагульны разгляд фактаў гвалту і катаванняў можа вярнуць адчуванне справядлівасці нявінна пацярпелым і веру ў дзеянне закона на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь;

мы патрабуем, каб:

- супрацоўнікі і супрацоўніцы органаў унутраных спраў, а таксама іншыя афіцыйныя асобы неадкладна спынілі ўжываць у адносінах да мірных маніфэстантаў і маніфэстантак, затрыманых катаванні і жорсткае абыходжанне, а таксама выклікалі і дапускалі супрацоўнікаў і супрацоўніц медыцынскай дапамогі да затрыманых;
- з усіх затрыманых на мірных акцыях з 9 жніўня па ўсёй краіне былі знятыя прысуды і адміністрацыйныя спагнанні, штрафы і ануляваныя квітанцыі аб аплаце знаходжання ў ізалятарах, а ўсе затрыманыя неадкладна былі вызваленыя ў сувязі са спыненнем спраў;
- усім пацярпелым, у дачыненні да якіх былі ўжытыя катаванні і абыходжанне прыніжаючае чалавечую годнасць, неадкладна быў прадстаўлены доступ да аказання якаснай медыцынскай дапамогі, а таксама прадстаўлены гарантыі кампенсацыі фізічнага, псіхалагічнага і маральнага ўроні і выдаткаў на аднаўленне здароўя;

- неадкладна было распачата ўсебаковае адкрытае расследаванне ўсіх фактаў гвалту і катаванняў. Супрацоўнікі і супрацоўніцы, якія маюць дачыненне да таго, што здарылася, неадкладна былі адхіленыя ад службы да судовых разглядаў. Вінаватыя былі выяўленыя і пакараныя ў адпаведнасці з законамі Рэспублікі Беларусь;
- Адміністрацыя Прэзідэнта і Міністэрства ўнутраных спраў далі прававую ацэнку ўзнагароджання асабістага складу органаў унутраных спраў з улікам фактаў катаванняў і бесчалавечнага стаўлення да ўдзельнікаў і ўдзельніц мірных сходаў.

Для гэтага мы заклікаем:

- Генеральную пракуратуру ініцыяваць стварэнне грамадскай камісіі па разгляду фактаў ужывання катаванняў і бесчалавечных адносін. Грамадская камісія па фактах катаванняў павінна ўключаць у сябе акрамя супрацоўнікаў і супрацоўніц следчага камітэта не менш за 4 прадстаўнікоў і прадстаўніц праваабарончых арганізацый Беларусі, а таксама камітэта ААН па перадухіленні катаванняў. Праца Грамадскай камісіі павінна быць галоснай і штодня асвятляцца на дзяржаўных каналах СМІ. Вынікі працы камісіі павінны быць перададзены на разгляд у Вярхоўны Суд;
- Генеральную пракуратуру ініцыяваць стварэнне грамадскай камісіі па ўжыванні гвалту падчас вулічных мірных акцый, якія пачаліся 9 жніўня, якія прывялі да смерці як мінімум 3 чалавек. Грамадская камісія па фактах гвалту павінна ўключаць у сябе акрамя супрацоўнікаў і супрацоўніц следчага камітэта і галоўнага ўпраўлення ўласнай бяспекі Міністэрства ўнутраных спраў, былых суддзяў Канстытуцыйнага суда, не менш за 2 прадстаўнікоў і прадстаўніц праваабарончых арганізацый, а таксама спецыяльнага дакладчыка ААН па Беларусі Анаіс Марэн. Праца Грамадскай камісіі павінна быць галоснай і штодня асвятляцца на дзяржаўных каналах СМІ. Вынікі працы камісіі павінны быць перададзены на разгляд у Вярхоўны Суд;
- выконваючага абавязкі Міністра ўнутраных спраў Карава Ю. Х. супрацоўнічаць са следствам абедзвюх камісій, а таксама аказаць поўнае садзейнічанне ў расследаванні з боку Міністэрства ўнутраных спраў.

Мы просім:

- Камітэт ААН па перадухіленні катаванняў дэлегаваць свайго прадстаўніка ці прадстаўніцу для працы ў Беларусі па апісаных вышэй фактах;
- міжнародную супольнасць падзяліцца досведам расследавання падобных злачынстваў і павялічыць аказанне падтрымкі народу Беларусі, а не афіцыйным асобам, замешаным у злачынствах.